

אורות פלא

מכון
לחידושי
כתבי רבינו
אליעזר פאפא
דע"א, מח"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפא זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת שמות תשפ"ו

רבא כל המניח תפילין ומתעטף בציצית וקורא קריאת שמע ומתפלל מבטח לו שהוא בן העולם הבא ואמר אבני מערב אני בו שאין אש של גיהנם שולט בו רב פפא אמר מערב אני בו שכל עונותיו נמחלין וכל מי שאינו מניחן הוא בכלל פושעי ישראל בגופו לכה צריך כל אדם להיות זריז בהן. (טור או"ח לז) כל דיני בתיבת תפילין ותקונייהם ודקדוקיהם, צריך הסופר שיהא בקי בהם הדק היטב, ולא יקרב לכתב ספרים תפילין ומזוזות עד שילמד דיני הכתיבה והתקון בספרי הפוסקים ראשונים ואחרונים, דיש ויש כמה פרטי דינים שאם חסר פרט קטן מהם התפילין פסולין אלבא דכלי עלמא, או לדעת גדולי הפוסקים, ונמצאו המניחים אותם מברכים בכל יום ברכה לכתלה וגם שרוי בכל יום בלא מצות תפילין, ונמצא ענש הסופר מרבה, ולכן צריך להיות אמן בקי בדינים ומאד ירא שמים וחרד לדבר ה' המתעסק בכתיבת תפילין ותקונם. ומה טוב ומה נעים מנהג ערי אשכנז שאין מניחין לכתב ואין קונים ספרים תפילין ומזוזות אלא מסופר שיש לו כתב סמכה בידו, שבדק אותו הרב תחלה אם ראוי לסמוך עליו, על דרך שנוהגים לענגן השוחטים והבודקים. ואף על פי שחזקת סופרי תפילין ומזוזות שבקאיאם הם, אבל הירא את דבר ה' במצותיו חפץ, למיחש מיהא בעי ולא יסמוך אחזקה, ויברר לעצמו סופר בקי מלא רוח חכמה ויראת ה' שיעשה לו תפילין

בכל תקוני סופר אלבא דכלי עלמא. ואם ימצא סופר שיכונן בכתיבתו פגומות הידועות לידועי ח"ו בתכלית היפי האפשרי, מה טוב ומה נעים ומסתברא כי רב טוב המפרש בטור ובבית יוסף סימן ל"ז למניח תפילין ע"ו שם, אינו אלא למקים המצוה בכל תקונייה ודקדוקיה, לכן לא ליחש במעיה, כי דבר תורה מעות קונות, וגם לכל המצות ראוי לאדם לבזבז פסד כדי לעשות אותן בתקונן, כל שבין למצוה זו, כי ודאי לפי שלמות המצוה כך שם ה' שורה עליה, ומקדשין אותה מלמעלה בקדשה עליונה. וכבר באזנינו שמענו רבים מאנשי מעשה שנתנו עד מאה זהובים בעד זוג תפילין הכתובים לקדושים אשר בארץ אנשי השם, בודאי שהמה ראו התועלת הנמשך כי עצום הוא, על פן יאמרו בואו חשבונו, שכר מצוה כנגד הפסדה וכו'. (חס"ל או"ח לב לג)

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים, ושמרתם את היום הזה לדורותיכם חקת עולם. (יב יז)

אמר רבי יאשיה, אל תקרא ושמרתם את המצות אלא ושמרתם את המצות, בדרך שאין מחמיצין את המצוה כך אין מחמיצין את המצוה. אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד. (מכילתא)

זריזות נאמר על מצות עשה, וענינו לחוש הרבה על המצוה פן ואולי לא יהא בידו לקנימה, ומתוך כך זריזין מקדימין למצוות (פסחים ד), כי לא ידע האדם את עתו ומרגע לרגע כמה מניעות וכמה עובדין וכמה פתויי היצר הרע

יכולין להזדמן, ומי שמחבב את המצוה כאשר ראוי לחבבה מאלפי זהב וכסף ומכל חיי העולם הבא לבו בוער באש ולא ישקט האיש עד עשותו אותה וחושש על אחד מני אלה פן יארע לו איזה מניעה, ועל-כן אמרה תורה (מכילתא פ' בא פ"א ט) מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. (פלא יועץ)

ולקחתם אגדת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והעגתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. (יב, כב)

תנו רבנן, דבר בעיר בנס רגליה, רעב בעיר פזר רגליה. עוד שם, תנו רבנן, דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך, שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים (בבא קמא ס).

עתה בעונותינו בעינינו ראינו, שערום ראה רעה ונסתר ורבים עברו ונענשו, וכל בעל נפש יחוש לעצמו להציל ממות נפשו, ולא ליחוש במעיה - לא יחשוש על הוצאות כסף, שכבר בא הכתוב לעיל שמי שאינו שומר עצמו מתחייב בנפשו, ויש נספה בלא משפט בין שנתנה רשות למשחית לחבל.

ואם עושיין לו נס מנבין לו מזביותו (שבת לב), והן מעט אשר נמצא אתנו מצות ומעשים טובים, אם אכול נאכל אותם מה נאכל ליום אחרון. וכן בענין הרעב אמרו (ב"ק ס:): שאפילו יש סכנה לצאת אל ימנע, ושומע דברי חכמינו זכרונם לברכה ישבע לחם. (אורות אילים)

והיה לאות על ידך וטפסת ביועציה כי בהזקקיה וציאניה והממצרים. (יג, טז)

גדולה מצות תפילין שכל המניחן מאריך ימים שנאמר ה' עליהם יחיו ואמר

ת

תפלין צריכים גוף נקי שלא יישן בהם ושלא יפיה בהם. וכתבו הפוסקים (או"ח סי' לח סעיף ב), שאם ברי לו שלא יוכל עמד בלי הפתח, וזמן תפלה עוברת, מוטב שיגבר זמן תפלה וישלים אותה בתפלה שאחריה ולא יתפלל בגוף שאינו נקי ולא יפיה בתפלין. וצריך הכנה, שהרי אמרו (ברכות טו.) הרוצה שיקבל עליו מלכות שמים שלמה, יפנה ויטל ידיו ויניח תפלין ויתפלל. ואמרו (שם) שעושה אלה מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. ולכן לא יתעצל ולא יגבר מלפנות ולבדק עצמו יפה קדם תפלה, ומתוך כך לא יבוא להפיה בתוך תפלתו עם התפלין.

וכן צריך לזהר מאד שלא יסיח דעתו מן התפלין, והחמיר מאד הרב האר"י בזה. ולפחות, כל אשר יוכל יזכר מהתפלין בריצוא ושוב, ומשמש בהם כל שעה. ובפרט מהרהור אשה צריך להשמר הרבה, שהרי כתבו הפוסקים (או"ח סי' לח סעיף ד), שאם ברור לו שאינו יכול לעמוד בלי הרהור אשה, מוטב שלא יניח תפלין. ואם בכל שעה חוב אדם לדחות מעליו הרהורים הרעים בשתי ידים, על אחת פמה וכמה בעת שהתפלין עליו.

וגדלה מעלת התפלין עד שנאמר עליהם (דברים כח, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה וראו ממך. וכמה שגו קצת עוברי־דרכים שחזלים להניח תפלין מפני לעג הגוים, זה שטות גדול לבטל מצוה דאורייתא מפני לעג הגוים, הלא ידוע שפיון שאנו בגלות, איבינו וילעגו לנו, היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו, מה אכפת לנו בלעג השאננים, האם בשרנו יאבד, הלא ראוי לנו לסבל אפלו כאב־בשר ואפלו מסירת־נפש בשביל כבוד יוצרנו, כל־שכן הלעג, שצריך שלא לחוש לו כלל. ולעולם יהא אדם עז פנמך לעשות רצון אבינו שבשמים וכל־שכן בדרך, ובפרט מצות תפלין שסגלתה שיראו ממנו כל עמי הארץ. ואותה מבקשים הולכי־דרכים, וכן בכל המצות ודקדוקי סופרים צריכין לזהר ביותר עוברי־דרכים, כי כל הדרכים בחזקת סגנה, והשטן מקטרג בשעת הסגנה. ושומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ה, ה). רק טוב, ונקרא לו ה' שלום.

ב

דולה מצות תפלין שכל המניחם מאריך ימים (מנחות מד.), ואמר רבא כל המניח תפלין ומתעטף בציצית וקורא קריאת שמע ומתפלל מבטח לו שהוא בן העולם הבא, ואמר אבאי אני ערב לו שאין אש של גיהנם שולט בו, שעונותיו נמחקים לו על ידי יסורים בעולם הזה, ורב פפא אמר אני ערב שעונותיו נמחקים לו, ולא מבטיא שאין גיהנם שולט בו אלא אפלו בזה העולם לא יגיע לו שום עונש כי עונותיו נמחקים לו לגמרי. ואין לך גדול בכל מצוות עשה שבתורה יותר ממצות תפלין, שהוקשה כל התורה כולה לתפלין, שנאמר (שמות יג, ט) "למען תהיה תורת ה' בפיה", לכך צריך כל אדם להיות זהיר וזריז בהם, לכן מצוה זו בתקונה בכל דקדוקיה ותיקונייה.

ועוד יוצא לנו מידעה זו תועלת, שישמח ישראל בעשיו שמחה רבה בקנימו מצוה זו על אשר זכה לעשות נחת רוח גדול ליוצרו, כאשר נראה מגדל שכרה, וכי שם ה' נקרא עליו.

המניח תפלין צריך לזהר בהרהור תאוות אשה, ואם אי אפשר לו בלא הרהור מוטב שלא להניחם (ש"ע או"ח לח ד). אבל עתיד לתן את הדין על אשר כדמבעי ליה למעבד לא עבד, דמבעי ליה לאיניש ליתובי דעתיה ולדחות ההרהורים רעים מלבו בשתי ידים.

וזאת תורת האדם בכל עת ובכל רגע, כל שכן בשעה שמניח תפלין ומתפלל, על אחת פמה וכמה חובה בפולה ומכפלת לדחות מעליו כל מיני מחשבות זרות והרהורים רעים, לבל יערב קדש בחול וטמא בטוהר.

ובחמלת ה' על יצוריו, שאינו דן אדם בריצון, וקמי שמיא גליא שאין אדם שליט ברוח, וההרהורים באים לו לאדם מדעתו ושלא מדעתו. וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ב"ב כסד:) שהרהורי עברה אין אדם נצול מהם בכל יום, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג.), ולא יענש אדם יעמד על המשמר, ובכח יגבר איש לדחות מעליו המחשבות וההרהורים, ולהחליף אותם טוב ברע. אבל אם מאריך ברעתו מבלי שים לב, ידאג מן הפרענות כי רבה היא אם לא ישוב בתשובה.

לעילוי נשמת מו"ר אבינו

רבי יצחק בן וורדה נחום זצ"ל

אשר מסר נפשו על חינוך ילדי ישראל

זכה וזיכה ורבים השיב מעוות

י"ז טבת תשע"א

הופיע ויצא לאור הספר

דרך ידיך

על התורה והמועדים

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

